

Αναρτημένη ανακοίνωση (πρόσθετ) όλες τις ημέρες του Συμποσίου.

όταν η σχέση Φ-Φ γίνεται Θ-Θ φωνή ψυχής

Κανείς δεν μπορεί να πάει πίσω και να κάνει μια καινούργια αρχή, αλλά ο καθένας μπορεί να ξεκινήσει σήμερα και να κάνει ένα **ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΤΕΛΟΣ**. Maria Robinson

Ο άνθρωπος ζει όταν μπορεί να έχει **τρεις ζωές**: τη δημόσια, την ιδιωτική, **ΚΑΙ ΤΗ ΜΥΣΤΙΚΗ**. Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες

Κουράστηκα... γι αυτό έχω παραδοθεί.
Χαμογελώ... μα όλα 'ναι μαύρα.
Στη φύση μ' έφερες εσύ
μα δε θέλω τη δική σου αύρα,
ή εγώ μόνη... ή εσύ.
Πόλεμος... μονός!
Αντιστέκομαι... δυνατά!
Η ψυχή μου δε θέλει,
βασανίζομαι, κρατώ φυλαχτά,
το σώμα... αντιδρά.
Μου δείχνεις το φως
και κλείνω τα μάτια,
μου δίνεις οδό
οικ ήμι εν ποδώ.
Δεν θέλω άλλο να ζω
κι ας είναι καλύτερα εδώ.
Θέλω μονάχα να δω
το μεγαλύτερο μωρό
άνδρα δυνατό!!!
Θέλω να αγκαλιάσω
τό 'να κορίτσι... γελαστό!
Θέλω να φιλήσω
τ' άλλο... μ' ένα ρουφηχτό!
Θέλω για λίγο να κρατήσω
το μικρότερο μας το μωρό
κι ύστερα, σα βραδιάσει,
μες της νύχτας το ξημέρωμα,
να χαθώ...
Θέλω ν' απελευθερωθώ!!!
Κουράστηκα...
Θ' αφήσω το σώμα στο σκοτάδι.
Έτσι η ψυχή στο φως θα οδηγηθεί.
Θέλω να Αγαλιάσω!!!
Δεν θέλω στη φύση να βρεθώ.
Θέλω μαζί της να εναρμονιστώ.
Κουράστηκα...
Πατέρα, θά 'ρθω να σε βρω...

Μ' ακούει κανείς ;

η σχέση Φ-Φ (φροντιστή-φροντιζόμενου) πρέπει να διακόπτεται όταν πάει να γίνει σχέση Θ-Θ (θύματος-θύτη)

Βασιλική Νικολάου-Μπαλτογιάννη. nikolaou.vaso@gmail.com

Γιατί ένα τέτοιο Συμπόσιο WHY SUCH A SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32635 & [doi:heal.uoi.12442](https://doi.org/10.12442/heal.uoi.12442)
Ο δρόμος ως το Συμπόσιο TOWARDS THE SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32632 & [doi:heal.uoi.12439](https://doi.org/10.12439/heal.uoi.12439)
Πρόγραμμα PROGAM olympias.uoi.gr/32633 & [doi:heal.uoi.12440](https://doi.org/10.12440/heal.uoi.12440)
Ομιλίες (121 βίντεο) ORAL PRESENTATIONS (121 videos) <https://www.youtube.com/@1-706/videos>
ΠΡΑΚΤΙΚΑ PROCEEDINGS olympias.uoi.gr/32634 & [doi:heal.uoi.12441](https://doi.org/10.12441/heal.uoi.12441)
Απολογισμός: Ήμουν κι εγώ εκεί! REPORT: I WAS THERE! olympias.uoi.gr/33342 & [doi:heal.uoi.13058](https://doi.org/10.13058/heal.uoi.13058)
Παρόν άρθρο THIS PAPER olympias.uoi.gr/33204 & [doi:heal.uoi.12959](https://doi.org/10.12959/heal.uoi.12959). EN Summary follows

Όταν η σχέση Φ-Φ (φροντιστή-φροντιζόμενου) περνάει σε σχέση Θ-Θ (θύματος-θύτη) είναι ώρα της να διακόπτεται¹

Βασιλική Νικολάου-Μπαλτογιάννη²

Περίληψη

Μεταξύ Αισχύλου, Σοφοκλή, και Ευριπίδη, ο τελευταίος υπήρξε ιδιαίτερα αγαπητός δραματικός ποιητής των Αθηναίων και των άλλων Ελλήνων. Αναγνωρίζεται ως ο πιο βαθυστόχαστος διεισδυτικός, τραγικός ποιητής, ο οποίος παρουσίαζε τους ήρωές του ρεαλιστικά, όχι υπερφυσικά (Αισχύλος) ούτε όπως έπρεπε να ήταν (Σοφοκλής), αλλά όπως ακριβώς ήταν, ήρωες φυσικούς και αληθινούς στη δική τους πραγματικότητα. Το ίδιο κάνουμε και εμείς εδώ, παρουσιάζουμε σε τούτο το Συνέδριο τους ήρωές του, φροντιστές και φροντιζόμενους, με τον ρεαλιστικό τρόπο που τους πρέπει, τονίζοντας τότε η σχέση Φ-Φ (φροντιστή-φροντιζόμενου) πρέπει να διακόπτεται: όταν τείνει να γίνει σχέση Θ-Θ (θύματος-θύτη). Μόνο έτσι μπορεί η σχέση Φ-Φ να οδηγηθεί στο επιθυμητό εύ του θανάτου. Ο άνθρωπος πρέπει να πεθαίνει όταν ο θάνατός του είναι 'εύ' και όχι όταν μπορεί. Ας ακούσουμε τη φωνή μιας ψυχής που έχει κουραστεί μέσα σ' ένα αρρωστημένο σώμα. Είναι η (μυστική) φωνή της ψυχής του δεύτερου Φ στη σχέση Φ-Φ.

Λέξεις-κλειδιά: φροντιστής-φροντιζόμενος, θύμα-θύτης, θάνατος στην ώρα του, ευθανασία, δυσθανασία, φωνή ψυχής, θάνατος και ποίηση, αρρώστια και ποίηση, δημόσια ζωή, ιδιωτική ζωή, μυστική ζωή, μυστική φωνή, αυτοενδοσκόπηση ασθενούς, τέλος της ζωής, προτελευταία διλήμματα, θάνατος με αξιοπρέπεια, αξιοπρεπής θάνατος, καλός θάνατος, κακός θάνατος, θάνατος πριν την ώρα του, θάνατος μετά την ώρα του, πότε πρέπει να πεθαίνουμε, ΠΠΠ, γιατί πρέπει να πεθαίνουμε, ΓΠΠ.

¹ 28-4-2017 11:00-12:30. Συνεδρία: Π2 Ψυχή και θάνατος. Αναρτημένη (πόστερ) και σύντομη προφορική παρουσίαση προβλήματος με ελαφρά διαφορετικό τίτλο (Όταν η σχέση περνάει από το Φ-Φ στο Θ-Θ. Φωνές ψυχής μιας γυναίκας που έχει κουραστεί από τρεις χρόνιες παθήσεις) στην αρχή της συνεδρίας: [YouTube=jfU8ccV-bXI](https://www.youtube.com/watch?v=jfU8ccV-bXI) 5:11. Το εικαστικό του πόστερ είναι της Έφης Σταύρου (2017), είχε επίσης εκτεθεί στο χώρο του Συμποσίου. Άρθρο: υποβολή 24-4-2017· αποδοχή 10-2-2023· κρίση από ομότεχνους (peer review) όχι. Αν οι σύνδεσμοι στην κορυφή αυτής της σελίδας δεν λειτουργούν: > ΠΡΑΚΤΙΚΑ: σελίδα 21: υποσημείωση 6.

Πώς να αναφέρετε αυτό το άρθρο: Νικολάου-Μπαλτογιάννη Β. «Όταν η σχέση Φ-Φ (φροντιστή-φροντιζόμενου) περνάει σε σχέση Θ-Θ (θύματος-θύτη) είναι ώρα της να διακόπτεται.» Στο: «Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε (ΠΠΠ). Πρακτικά 1ου Διεπιστημονικού Συμποσίου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 28-30 Απριλίου 2017. ISBN 978-960-233-288-7» Εκδόσεις Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αποθετήριο Ολυμπιάς. 7 Απριλίου 2024. Άρθρο Π21: σς 5. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33204> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.12959>.

² Μητέρα τριών παιδιών σχολικής ηλικίας. [nikolaou.vaso@gmail.com.gr](mailto:nikolaou.vaso@gmail.com).

When the C–C (caregiver–care-receiver) relationship turns into a V–P (victim–perpetrator) one, its time has come to be interrupted³

Vassiliki Nikolaou-Baltogianni⁴

Summary

Between Aeschylus, Sophocles and Euripides, the latter was a particularly beloved dramatic poet of the Athenians and the other ancient Greeks. He is recognized as the most profoundly penetrating, tragic poet, who presented his heroes realistically, not supernaturally (as Aeschylus did) nor as they should have been (as Sophocles did), but just as they were, heroes physical and true in their own reality. We do the same here, we present in this Congress its heroes, the caregivers, and the care receivers, in the realistic way they deserve, emphasizing when the C–C relationship (caregiver - care receiver) should be interrupted: when it tends to become a V-P relationship (victim-perpetrator). Only in this way can the C-C relation be led to the desired “eu” [έφ, έφ; well, good] of death (well-dying). Humans should die when their death is “έφ”, not when they can die (or, even worse, when they cannot not die). Let us listen to the voice of a tired soul in a sick body; it is the (secret) voice of the soul of the second C in the C–C relationship.

Keywords: caregiver–care-receiver, victim–perpetrator, death in its time, euthanasia, dysthanassia, soul voice, death and poetry, illness and poetry, public life, private life, secret life, secret voice, patient self-introspection, end of life, end of life dilemmas, dying with dignity, good death, esthanassia, bad death, dysthanassia, death before its time, death after its time, when should we die, WnSWD, why should we die, WySWD.

Ο άνθρωπος πρέπει να πεθαίνει όταν ο θάνατός του είναι ‘εύ’ και όχι όταν μπορεί

Καλημέρα σε όλους σας. Ονομάζομαι Βασιλική Νικολάου-Μπαλτογιάννη. Συγχαρητήρια για τη διοργάνωση του ιδιαίτερου αυτού συνεδρίου, και ιδιαίτερα συγχαρητήρια στο συντονιστή του κ. Γιάννη Δημολιάτη, και σε όλους όσους συνεργάστηκαν μαζί του για τη διεξαγωγή. Δεν θα ευχηθώ απλώς “Καλή επιτυχία”, γιατί η επιτυχία δεν εξαρτάται μόνο από εμάς, αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως αυτόν της τύχης, και από τις αποφάσεις άλλων ανθρώπων. Ακόμη κι αν επιτύχουμε το επιθυμητό, θα βρεθούμε μπροστά στο αναπόφευκτο ερώτημα: “Και τώρα;” Γι’ αυτό, **τώρα**, παρασκευάζουμε όλοι εμείς τόπους ευδοκίμησης, γιατί από αυτούς ορίζεται η ευνοϊκή εξέλιξη των πραγμάτων, και αυτή είναι που εύχομαι.

Si vis vitam para mortem. *Αν θέλουμε ζωή ας ετοιμαζόμαστε για θάνατο*, είχε γράψει σε μια επιστολή του ο Φρόνιτ προς τον Αϊνστάϊν. Γι’ αυτό είμαστε σήμερα εδώ: *ΑΣΙ ζωής-θανάτου*. Αλχημεία, Σοφία, Ισορροπία. **Αλχημεία:** Μετατρέποντας πολύπλοκα προβλήματα σε απλά. Μπορούμε! Έχοντας FLAM, δηλαδή feeling life as a miracle, νιώθοντας τη ζωή ως θαύμα. **Σοφία:** Σοφία απόλαυσης του ταξιδιού της ζωής, και συνειδητοποίησης ότι είμαστε θνητοί. Αυτό μπορεί να μας κάνει ακόμα πιο ευτυχισμένους, συνειδητοποιώντας ότι έχουμε τούτο το δώρο, το δώρο της ζωής. Χίλια τετρακόσια (1400) γραμμάρια νευρικού ιστού μπορούν να μας προικίσουν με τη μοναδική αίσθηση που έχουμε για τον εαυτό μας, και

³ 28-4-2017 11:00-12:30. **Poster** (all days) and short **oral** announcement at the beginning of the Session P2 *Soul and death*: [YouTube=jfU8ccV-bXI](https://www.youtube.com/watch?v=jfU8ccV-bXI) 5:11. **Paper:** submitted 24 Apr 2017. Accepted 10 Feb 2023. No peer reviewed.

If the **links** at the top of the first page do not work: > Top of the 1st page: PROCEEDINGS: page 22: footnote 10.

Cite this article: Nikolaou-Baltogianni V. «When the C–C (caregiver–care-receiver) relationship becomes a V–P (victim–perpetrator) one, its time has come to be interrupted.» In: «*When Should We Die (WnSWD). Proceedings of the 1st Interdisciplinary Symposium, University of Ioannina, April 28-30, 2017. ISBN 978-960-233-288-7*» University of Ioannina Publications, Olympias repository. April 7, 2024. Article P21: ps 5. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33204> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.12959>.

⁴ Mother of three school-aged children. nikolaou.vaso@gmail.com.

να οδηγηθούμε από το *εὐ ζῆν* στο *εὐ θνήσκειν*. Απλά, κρατώντας **Ισορροπία** μεταξύ αρχής και τέλους. Μεταξύ death και dying, θανάτου και πεθαμού. Επί του death έχουν εκ των υστέρων λόγο οι εναπομείναντες. Επί του dying έχουμε σήμερα λόγο όλοι εμείς. Τώρα λοιπόν, κάνοντας λογικούς συλλογισμούς, δεν θα πρέπει ποτέ ν' αφήσουμε το ενσαρκωμένο μας πνεύμα να εξεληχθεί σε μορφή φαντάσματος.

*Κανείς δεν μπορεί να πάει πίσω και να κάνει μια καινούργια αρχή,
αλλά ο καθένας μπορεί να ξεκινήσει σήμερα
και να κάνει ένα ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΤΕΛΟΣ.*

Maria Robinson

*Ο άνθρωπος ζει όταν μπορεί να έχει τρεις ζωές:
τη δημόσια, την ιδιωτική, και τη μυστική.*
Γκαμπριέλ Μαρσία Μάρκες

Μεταξύ Αισχύλου, Σοφοκλή, και Ευριπίδη, ο τελευταίος υπήρξε ιδιαίτερα αγαπητός δραματικός ποιητής των Αθηναίων και των άλλων Ελλήνων. Αναγνωρίζεται ως ο πιο βαθυστόχαστος, διεισδυτικός τραγικός ποιητής, ο από σκηνης φιλόσοφος, ο οποίος παρουσίαζε τους ήρωές του ρεαλιστικά, όχι υπερφυσικά (όπως ο Αισχύλος), ούτε όπως έπρεπε να ήταν (όπως ο Σοφοκλής), αλλά όπως ακριβώς ήταν, ήρωες φυσικούς, αληθινούς, στη δική τους πραγματικότητα. Το ίδιο κάνουμε και εμείς εδώ σήμερα. Παρουσιάζουμε σε αυτό το Συνέδριο τους ήρωές του, φροντιστές και φροντιζόμενους, με τον ρεαλιστικό τρόπο που τους πρέπει, τονίζοντας **πότε** η σχέση Φ-Φ (φροντιστή-φροντιζόμενου) **πρέπει** να διακόπτεται: Όταν τείνει να γίνει σχέση Θ-Θ (θύματος-θύτη). Μόνο έτσι μπορεί η σχέση Φ-Φ να οδηγηθεί στο επιθυμητό *εὐ* του θανάτου.

Ο άνθρωπος πρέπει να πεθαίνει όταν ο θάνατός του είναι *εὐ* και όχι όταν μπορεί.

Ας ακούσουμε τη μυστική φωνή μιας ψυχής που έχει κουραστεί μέσα σ' ένα αρρωστημένο σώμα. Είναι η φωνή της ψυχής του δεύτερου Φ στη σχέση Φ-Φ. Μιλάει μια γυναίκα που έχει κουραστεί από τρεις χρόνιες παθήσεις. Την ακούτε τη φωνή της; Σας θυμίζει κάτι που κι εσείς ίσως έχετε ακούσει στο παρελθόν από κάποιον άνθρωπο που επιθυμούσε να φύγει;

*Κουράστηκα... γι αυτό έχω παραδοθεί.
Χαμογελώ... μα όλα 'ναι μαύρα.
Στη φύση μ' έφερες εσύ
μα δε θέλω τη δική σου αύρα,
ή εγώ μόνη... ή εσύ.
Πόλεμος... μονός!
Αντιστέκομαι... δυνατά!
Η ψυχή μου δε θέλει,
βασανίζομαι, κρατώ φυλαχτά,
το σώμα... αντιδρά.
Μου δείχνεις το φως
και κλείνω τα μάτια,
μου δίνεις οδό
ουκ ίημι εν ποδώ.*

Δεν θέλω άλλο να ζω
κι ας είναι καλύτερα εδώ.
Θέλω μονάχα να δω
το μεγαλύτερο μωρό
άνδρα δυνατό!!!
Θέλω ν' αγκαλιάσω
τό 'να κορίτσι... γελαστό!
Θέλω να φιλήσω
τ' άλλο... μ' ένα ρουφηχτό!
Θέλω για λίγο να κρατήσω
το μικρότερο μας το μωρό
κι ύστερα, σα βραδιάσει,
μες της νύχτας το ξημέρωμα,
να χαθώ...
Θέλω ν' απελευθερωθώ!!!
Κουράστηκα...
Θ' αφήσω το σώμα στο σκοτάδι.
Έτσι η ψυχή στο φως θα οδηγηθεί.
Θέλω να Αγαλλιάσω!!!
Δεν θέλω στη φύση να βρεθώ.
Θέλω μαζί της να εναρμονιστώ.
Κουράστηκα...

Πατέρα, θά 'ρθω να σε βρω...

Μ' ακούει κανείς ;